

Länsstyrelsen
Västernorrland

Bevarandeplan Natura 2000

Guldnäsbäcken SE0710167

Foto: Per Sander

Namn:	Guldnäsbäcken
Sitecode:	SE0710167
Områdestyp:	SAC 2011-03
Areal:	2,9 ha
Skyddsform:	Biotopskyddsområde N97/40B
Kommun:	Timrå
Naturvårdsförvaltare:	Skogsstyrelsen
Koordinat:	694632/158133
Karta:	17H 9G 1B 3D
Ägarförhållanden:	Privat
Fastighetsbeteckning	Ljustorp Sanna 1:24
Senast uppdaterad:	2017-09-20

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1. ALLMÄNT OM NATURA 2000	3
1.1 Allmänt om bevarandeplanen.....	3
2. GRUNDER FÖR UTPEKANDE	3
2.1 Ingående naturtyp och art enligt art- och habitatdirektivet	3
3. BEVARANDESYFTEN OCH BEVARANDEMÅL.....	3
4. OMRÅDESBESKRIVNING	4
3.1 Allmän områdesbeskrivning	4
3.2 Intressanta arter i området, ej med i art- och habitatdirektivet.....	4
5. EKOLOGISKA FÖRUTSÄTTNINGAR	4
5.1 För området i dess helhet	4
5.2 För ingående naturtyp enligt art- och habitatdirektivet	4
5.3 För ingående art enligt art- och habitatdirektivet	4
6. HOTBILD MOT NATURA 2000-OMRÅDET	5
7. BEVARANDEÅTGÄRDER.....	5
7.1 Områdesskydd.....	5
7.2 Skötsel	5
8. BEVARANDESTATUS	6
9. UPPFÖLJNING AV BEVARANDEMÅL.....	6
10. REFERENSER	6
11. KARTOR	8

1. Allmänt om Natura 2000

Natura 2000 heter det nätverk av skyddsvärda områden som alla EUs medlemsstater ska bidra till att skapa enligt EUs två naturvårdsdirektiv, Art- och habitatdirektivet (Rådets direktiv 92/43/EEG av den 21 maj 1992 om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter) samt Fågeldirektivet (Rådets direktiv 79/409/EEG av den 2 april 1979 om bevarande av vilda fåglar). Syftet är att bidra till bevarandet av den biologiska mångfalden inom gemenskapen. Sverige har som medlem i EU åtagit sig att se till att naturtyperna och arterna har gynnsam bevarandestatus, dvs. att de finns kvar i långsiktigt hållbar omfattning genom att vidta bevarandeåtgärder i form av skydd och skötsel. Genom 15-17 §§ Förordningen (1998:1252) om områdesskydd har EU-direktiven implementerats i svensk lagstiftning. Ett särskilt tillstånd krävs om man vill utföra åtgärder som kan påverka miljön i ett Natura 2000-område på ett betydande sätt. Som en hjälp vid arbetet med att bevara naturvärdena i Natura 2000-områden samt som ett stöd för verksamheter som bedrivs i anslutning till området ska det finnas bevarandeplaner för samtliga områden.

1.1 Allmänt om bevarandeplanen

Bevarandeplanen är det dokument som ska beskriva vad som är syftet med bevarandet av varje enskilt Natura 2000-område och som ska ange vilka bevarandeåtgärder som planeras. Bevarandeplanen behandlar områdets ingående naturtyper och arter som finns upptagna i EUs två naturvårdsdirektiv, Art- och habitatdirektivet samt Fågeldirektivet. En viktig del i arbetet med att vidta nödvändiga bevarandeåtgärder är formuleringen av bevarandesyfte och bevarandemål för varje Natura 2000-område samt att planera och prioritera vilka bevarandeåtgärder som behövs utifrån i dagsläget kända förhållanden och hot. Bevarandesyftet utgår från 17§ Förordningen om områdesskydd som anger att länsstyrelserna ska upprätta beskrivningar av syftet samt för de livsmiljöer och arter för vilka gynnsam bevarandestatus ska upprätthållas eller återställas.

2. Grunder för utpekande

2.1 Ingående naturtyp och art enligt art- och habitatdirektivet

Området är utpekad att ingå i nätverket Natura 2000 enligt art & habitatdirektivet mot bakgrund av att det inom området finns i direktivet ingående naturtyp – örtrik, näringsrik granskog av fennoskandisk typ (tabell 1) och art – sötgräs (tabell 2).

Tabell 1. Ingående naturtyp enligt art- och habitatdirektivet

<i>Kod</i>	<i>Naturtyp</i>	<i>Areal (ha)</i>	<i>Andel (%)</i>
9050	Örtrika, näringsrika skogar med gran av fennoskandisk typ	2,9 ha	100

Tabell 2. Ingående art enligt art- och habitatdirektivet

<i>Kod</i>	<i>Art</i>
1951	Sötgräs (<i>Cinna latifolia</i>)

3. Bevarandesyften och bevarandemål

Det överordnade bevarandesyftet för Natura 2000-nätverket är att bidra bevarandet av biologisk mångfald genom att bibehålla eller återskapa gynnsam bevarandestatus för de naturtyper och arter som omfattas av EU:s fågeldirektiv eller Art- och habitatdirektiv. För de

enskilda Natura 2000-området är det överordnade syftet att bevara eller återställa ett gynnsamt tillstånd för de naturtyper eller arter som utgjort grund för utpekandet av området.

Det främsta bevarandesyftet för Guldnäsbäcken är att upprätthålla en god livsmiljö för sötgräset i området, dvs. bibehålla naturtypen örtrik granskog som legat till grund för utpekandet av området till nätverket Natura 2000 i en gynnsam bevarandestatus. I tabell 3 finns en sammanfattning av de bevarandemål som ska uppfyllas för att bevarandesyftet ska uppnås.

Området är skyddat som biotopskydd. Något ytterligare behov av bevarandeåtgärder är inte känt. Om miljön i nipan blir så sluten att sötgräs påverkas negativt kan plockhuggning av enstaka granar vara motiverat för att öka ljusinsläppet för att gynna sötgräs. I tabell 3 finns en sammanfattning av de bevarandemål som anger det tillstånd som bör råda i det enskilda området för att optimera områdets bidrag till uppnåendet av gynnsam bevarandestatus på nationell, biogeografisk eller EU-nivå.

Tabell 3. Bevarandemål för ingående naturtyp och art

<i>Naturtyp/Art</i>	<i>Bevarandemål</i>
9050, Örtrika, näringsrika skogar med gran av fennoskandisk typ	• Naturtypen bibehålls i minst 2,9 ha • Naturlig hydrologisk regin råder. • Geologiska processer får verka fritt.
1951, Sötgräs (<i>Cinna latifolia</i>)	• Artens livsmiljö bibehålls eller ökar i areal. Arealen får ej understiga 2,9 hektar.

4. Områdesbeskrivning

4.1 Allmän områdesbeskrivning

Området ligger längst en mindre bäck i Mjällåns dalgång. Natura 2000-området Guldnäsbäcken är en brant nipa som består av en näringsrik gammal örtrik granskog. Området har stort inslag av lövträd och lågor samt rikligt med hänglavar.

4.2 Intressanta arter i området, ej med i artdirektivet

I området förekommer sparsamt med långskägglav (*Usnea longissima*). Vid bäcken växer dvärghäxört (*Circaea alpina*) och längre ned i ravinen mörkhövdad spiklav (*Calicium adaequatum*) på al.

5. Ekologiska förutsättningar

5.1 För området i dess helhet

Opåverkade, örtrika och näringsrika granskogar är idag en värdefull livsmiljö för många arter och har förutsättningar att vara det så länge inte området kalavverkas och hydrologin inte påverkas i närområdet.

5.2 För ingående naturtyp enligt art- och habitatdirektivet

9050, Örtrika, näringsrika skogar med gran av fennoskandisk typ är enligt definition barrskogar eller blandskogar med gran på näringsrika jordar. Lokalerna ligger ofta i låglandet, i dalgångar eller på sluttningar med finsediment och rörligt markvatten. Högorter och ormbunkar dominerar men i torrare partier är lågorter vanligare. Översilade örtrika

sumpskogar på sluttande mineraljordar kan ingå. Skogen kan vara måttligt påverkad av mänskliga aktiviteter såsom kreatursbete eller plockhuggning.

Förutsättningar för gynnsam bevarandestatus:

- en skoglig kontinuitet med en naturlig åldersdifferentiering och artsammansättning utvecklas i huvudsak genom naturlig dynamik
- den gynnsamma bevarandestatusen bör knytas an till de ekologiska krav som de för naturtypen karakteristiska arterna har, så att de kan finnas kvar och öka i antal.
- naturlig hydrologisk regim ska råda inom och strax utanför området.

5.3 För ingående art enligt art- och habitatdirektivet

1951, Sötgräs (*Cinna latifolia*) är ett ofta högväxt flerårigt gräs som har en angenäm sötaktig doft. De växer på fuktig, skuggig, ofta lundartad, stenig mark, i raviner, bäckstränder och blockmarker. Stråna växer få tillsammans i lösa tuvor och kan bli över en meter höga. Arten blommar i juli-augusti. Vippan är stor och yvig och har tunna, slakt hängande vippgrenar. Arten är torktålig, ljuskrävande och konkurrenssvag. En rimlig uppskattning av spridningsavståndet är 10 m. Sötgräs är sällsynt och förekommer endast i några få landskap, från Värmland till Ångermanland och är känd från cirka 50 lokaler varav 30 av dessa är i Västernorrlands län några är mycket individrika lokaler. Sötgräs är rödlistad i Sverige och placerad i kategorin Sårbar (VU).

Förutsättningar för gynnsam bevarandestatus:

- Hög luftfuktighet och skydd mot direkt solexponering
- Arten är generellt störningskänslig men behöver antagligen viss störning för att kunna etablera nya individer

6. Hotbild mot Natura 2000-området

Guldnäsbäcken är förutom att vara skyddat inom nätverket Natura 2000 också skyddat som biotopskydd vilket innebär att det i biotopskyddsbeslutet finns föreskrifter som hindrar arbetsföretag som kan skada naturmiljön. Verksamheter och faktorer som kan tänkas påverka Natura 2000-området negativt visas i tabell 4.

Vid beskrivandet av hotbilden för ett område kan endast nu kända problem belysas. Det är viktigt att ha i åtanke att nya hot troligen kommer att identifieras i framtiden. De hot som är av global karaktär t.ex. klimatförändringar och atmosfäriskt spridna miljöbelastningar kan inte lösas genom områdets skötsel. Tyngdpunkten för hotbilden av varje enskilt Natura 2000-objekt ligger främst på lokala hot från landskaps- till artnivå.

Tabell 4. Verksamheter och faktorer som utgör reella och potentiella hot mot områdets naturtyp och art

Naturtyp/Art	Hot
9050, Örtrika, näringsrika skogar med gran av fennoskandisk typ	• Skogsbruksåtgärder i anslutning till området. • Verksamheter som påverkar hydrologin inom eller i nära anslutning t.ex. grävning och utvidgning av befintlig skogsbilväg.
1951, Sötgräs (<i>Cinna latifolia</i>)	• För tät livsmiljö, oftast orsakad genom igenväxning av gran. • Förekomst av främmande invasiva arter (t.ex. lupiner).

7. Bevarandeåtgärder

7.1 Områdesskydd

Området är förutom att vara skyddat inom nätverket Natura 2000 också skyddat som biotopskyddsområde enligt svensk lag. Området har därför det rättsliga skydd som det kan tänkas behövas. Enligt 7 kap 28 a § miljöbalken krävs det tillstånd för att bedriva verksamheter eller vidta åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka ett natura 2000-område. Tillståndsprövningar ska utgå från hur verksamheten eller åtgärden påverkar områdets bevarandemål och möjligheten för området att uppnå bevarandesyftet.

7.2 Skötsel

Utgångspunkten för området är att det ska utvecklas under naturliga processer så länge som trädskiktet inte förtätas i en alltför hög grad, eftersom detta är något som missgynnar sötgräs. Skötselåtgärd som i detta fall kan bli aktuell är plockhuggning av gran. Vid vägen som går genom området växer en del lupiner. Då lupiner är en främmande invasiv art drog länsstyrelsen under 2016 upp de plantor som växer inom Natura2000-området. Om det visar sig att lupinerna kommer tillbaka ska dessa åtgärder upprepas. Sammanfattning av planerade skötselåtgärder visas i tabell 5.

Tabell 5. Sammanfattning av planerade skötselåtgärder

<i>Skötselåtgärd</i>	<i>Tidpunkt</i>	<i>Prioritet</i>
Fri naturlig utveckling	Tills vidare	1
Plockhuggning av gran	Vid behov	2
Borttagande av lupiner	Vid behov	1

8. Bevarandestatus

Bevarandestatusen för området i sin helhet är gynnsam då området är relativt opåverkat från storskaligt skogsbruk och en god hydrologisk regim råder. Under basinventeringen 2005 hittades inte arten men vid återbesök 2009 påträffades sötgräs igen.

Det behöver göras en totalinventering för att bedöma bevarandestatusen för sötgräs inom Natura 2000-området.

9. Uppföljning av bevarandemål

Uppföljning av bevarandemål för naturtyperna sker enligt Naturvårdsverkets riktlinjer för uppföljning.

Uppföljning av bevarandemål för arten sker enligt följande

1951, Sötgräs (*Cinna latifolia*)

- Lokalen ska besökas vart 3:e år.
- Vid besöken skall antalet individer/tuvor räknas. För varje tuva anges antalet vippor/blommande skott. Dessutom skall en uppskattning av växtplatsens totala yta göras.

10. Referenser

Art-och habitatdirektivet, Rådets direktiv 92/43/EEG an den 21 maj 1992 om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter, officiell svensk översättning, version 01.01.2007

Natura 2000 i Sverige, handbok med allmänna råd, Naturvårdsverkets handbok 2003:9

15-17 §§ Förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m. m.

Nitare, Johan mf.l., Signalarter –Indikatorer på skyddsvärd skog. Skogsstyrelsen.

Delin, A. 1986. Sötgräset och några andra skogsväxters reaktion på kalhuggning och lövslyuppslag. *VÄX* 4(3): 32–39.

Delin, A. 1992a. Sötgräset reaktion på kalhuggning 2. *VÄX* 10(2): 23–25.

Delin, A. 1992b. Kärlväxter i taigan i Hälsingland - deras anpassningar till kontinuitet eller störning. *Svensk Bot. Tidskr.* 86: 147–176.

Mascher, J. W. 1990. *Ångemanlands flora*. Lund.

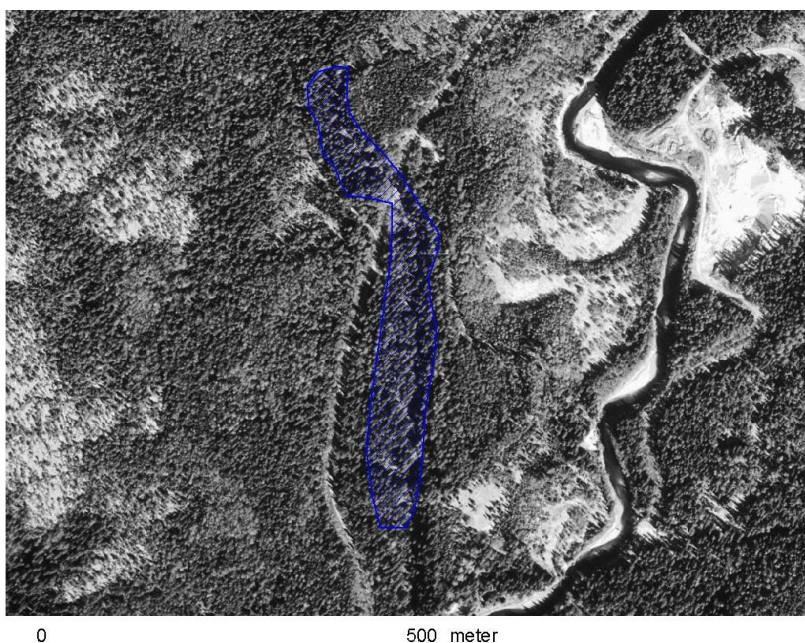
11. Kartor

Aktuell information om naturtypers utbredning och arter i ett enskilt område finns på Naturvårdsverkets hemsida, kartverket *skyddad natur*. Observera att det är naturtypernas utbredning och förekomst i verkligheten som gäller vid en tillståndsprövning enligt miljöbalken. Det innebär att både rapporterad areal och det som framgår av NNK kan behöva säkerställas med ytterligare uppgifter, t.ex. fältinventeringar.

Läs mer i Naturvårdsverkets handbok om Natura 2000.

© Lantmäteriet, 2004. Ur GSD-Terrängkartan ärende 106-2004/188-Y
Översiktskarta för Natura 2000-området **Guldnäsbäcken**.

© Lantmäteriet, 2004. Ur GSD-ortofoto ärende 106-2004/188-Y
Detaljcarta över Natura 2000-området **Guldnäsbäcken**.